

24.08.2017.

LVMI "Silava"

SAP atjaunošana pelēkajam vilkam Latvijā – 3. apspriede

07.08.2017.

Pelēkā vilka sugas aizsardzības plāna (SAP) atjaunošanas trešā apspriede notiks 2017. gada 24. augustā laikā no plkst. 10:00 līdz 13:00 LVMI "Silava", Rīgas ielā 111, Salaspilī.

Darba kārtībā – SAP plānoto rīcību un pasākumu pārskats, SAP iesūtīto priekšlikumu izvērtējums.

Pelēkā vilka SAP sagatavotais darba variants pieejams pēc pieprasījuma, rakstot uz epastu guna.bagrade@silava.lv.

Interesentiem pieteikumus par dalību apspriedē, kā arī komentārus par SAP darba variantu iesūtīt lūdzam līdz 2017. gada 21. augustam, rakstot uz e-pastu guna.bagrade@silava.lv.

24.08.2017.

Sanāksmes dokumenti (relīzes pielikumā):

- Ieteikumi, komentāri, jautājumi par pelēkā vilka SAP darba variantu
- Saņemtie priekšlikumi pelēkā vilka sugas aizsardzības plāna (SAP) pasākumiem un aktivitātēm

Guna Bagrade

LVMI Silava vadošā pētniece, apspriedes koordinatore

Ieteikumi, komentāri, jautājumi par pelēkā vilka SAP darba variantu

1. komentārs Aizsardzības mērķa formulējumā būtiskākie iebildumi:

1) Atjaunotā SAP variantā nav likts akcents uz sugas aizsardzības aspektu! Aizsardzības statuss - „sugas saglabāšana labvēlīgā aizsardzības statusā” (skat.projekta pieteikumu (<https://www.lvafa.gov.lv/projekts?ticker=1-08/189/2016>

plānā piedāvātajā formulējumā nonivelēts, būtisko „aizsardzības statusu” aizstājot ar „labvēlīgu stāvokli”;
2) Baltijas populācijas nepārtraukta areāla nodrošināšana, par ko runāts plānā kā par ļoti būtisku faktoru, mērķa formulējumā aizstāts ar „labvēlīga stāvokļa sasniegšanu un uzturēšanu Baltijas vilku populācijā”;
3) nekas mērķī nav teikts par sugas augstas vides bioloģiskās ietilpības saglabāšanu un uzturēšanu ekosistēmās – kas ir noteicošais faktors, runājot par sugas aizsardzības mērķi. Šeit jau konsekventi tiek pausts noraidījums aizsardzības mērķa sasaistei ar vides bioloģisko ietilpību – „nenosakot maksimāli pieļaujamo skaitu un dzīvesvietu daudzumu”.

Atbilde: 1) Pievienot vārdu “aizsardzības” mērķa definīcijā. 2) Nepārtraukts areāls ir viens no labvēlīga aizsardzības stāvokļa kritērijiem. 3) Atjaunotā plāna ieviešanas periodā netiek prognozētas problēmas ar bioloģisko ietilpību – savvaļas pārnadžu skaits (izņemot meža cūkas) turpina palielināties, meža zemju platības ilgtermiņā pieaug, ir izveidots kaut minimāls aizsargājamo teritoriju tīkls. Sākotnējā SAP izstrādes gaitā bija bažas par turpmāko bioloģisko ietilpību, jo bija neskaidri valsts ekonomiskās izaugsmes tempi. Arī pēc 10 gadiem mērķi šajā aspektā var mainīt.

2. komentārs Tāpat kā lūšu plāna gadījumā, „nenosakot maksimāli pieļaujamo skaitu un dzīvesvietu daudzumu”, ir nepamatoti nodarboties ar maksimāli izšaujamo indivīdu skaita noteikšanu. Atšķirība starp SAP Projekta pieteikuma (Pelēkā vilka *Canis lupus* aizsardzības plāna atjaunošana, Reģ. Nr. 1-08/189/2016) mērķī likto aizsardzības principu „nodrošinot vilku Baltijas populācijas nepārtrauktu areālu Latvijas teritorijā, saglabājot augstu vides bioloģisko ietilpību un sugas dabiskās ekoloģiskās funkcijas ekosistēmās”, un šajā plānā formulēto ir būtiska. SAP plāna mērķa formulējumā nez kāpēc nekas nav teikts par maksimālo sugas pārstāvju skaitu un maksimālā skaita uzturēšanu un saglabāšanu ekosistēmās, kam ir tiešs sakars un, kas tiešā veidā attiecināms uz augstu bioloģisko ietilpību. Šajā plānā tas iztrūkst.

Atbilde: Bioloģiskā ietilpība ir teorētisks jēdziens, kas nenozīmē ar saimniecisko darbību vai sugas saglabāšanu saistītu nepieciešamību uzturēt maksimāli iespējamu faktisko indivīdu skaitu teritorijā. SAP kontekstā augsta bioloģiskā ietilpība ir jāsaglabā, lai nodrošinātu sekmīgu un ātru populācijas atjaunošanos pēc medību vai dabiskās mirstības radītiem zaudējumiem. Visātrākā atjaunošanās (lielākā dzimstība) notiek, kad faktiskais populācijas lielums ir apmēram 50% robežās no teritorijas bioloģiskās ietilpības.

3. komentārs Plāna izstrādātāji „sociālās ietilpības” jēdzienu lieto tikai un vienīgi kā ekonomiskas kategorijas terminu, kas ir kropļojums (Skat.Silavas atbildi **19.Komentāram no doc. Lūšu SAP Komantāri_Silavas Lūšu 3. apspriede.**). Jēdziens „sociāls” nav „saimniecisks”.

Bez sabiedrības attieksmes mērījuma - adekvāta (ar pareizas reprezentatīvās kopas izvēli) socioloģiska pētījuma ceļā iegūtiem datiem, šo "**sociālās ietilpības" rādījumu, nav iespējams iegūt.**

Pilnīgi nepamatots ir pieņēmums, ka Latvijas sabiedrībā attiecībā uz lielajiem plēsējiem(vilkiem/lūšiem) iespējama liela atšķirība starp vides bioloģisko un sociālo ietilpību. Šāds pieņēmums ir jāpierāda ar pētījumu. To nepierādot, plānā nevar runāt ne par kādiem pamatotiem sociālajiem riskiem, spriedzi, vai konfliktiem.

Atbilde: Definīcija: Vides sociālā ietilpība ir maksimālais sabiedrību ietekmējošo indivīdu skaits (gan dzīvnieku, piemēram, savvaļas sugu vai mājdzīvnieku, gan arī cilvēku, piemēram, tūristu vai iecelotāju) konkrētā teritorijā, kas nerada vietējo iedzīvotāju ievērojamu neapmierinātību, konfliktus vai dzīves kvalitātes pazemināšanos, ieskaitot psiholoģisko spriedzi.

Protams, ka Silavas aptauja nav sociālās ietilpības mērījums. Pieļaujam, ka nākotnē varētu rasties nepieciešamība izstrādāt šādu mērījumu kritērijus, bet tie ir ļoti atkarīgi no sociālekonomiskā fona situācijas un nācijas mentalitātes. Lielo plēsēju gadījumā ir samērā sarežģīti arī noteikt patiesos kritērijus, jo šīs sugas, šķiet, tiek izmantotas slēptu konfliktu risināšanai, piemēram, medību piekritēju un noliedzēju vai vienas nozares pārstāvju un tās nepietiekošu atbalstītāju starpā.

4. komentārs 6.lpp. – PSRS propagandas stilā ieturēts materiāls – netiek minēts mežu un pārnadžu trūkums, ka LV bija agrārā ekonomika un miljons aitas ganīja mazi bērni, ka dēļ epidēmijām un kariem apkārt mētājās cilvēku un mājlopu liķi un vilkiem izveidojās asociācija starp cilvēku un barības avotu. Tā var turpināt. Tāpat noklusēts, ka Ziemeļamerikā, kur nebija šādu apstākļu, kopš [20.gs.](#) sākuma ir bijis tikai viens letāls incidents dēļ vilku piebarošanas.

Kā 5 gadu laikā no 17 vilkiem var nonākt pie 1000 vilkiem?

Vilki Eiropā bija arī Rumānijā, Polijā, Slovākijā u.c. – kopš kura laika pēkšņi parādās pretnostatījums “Austrumeiropa / Rietumeiropa”, kad runa iet par Eiropas vilkiem? Joprojām Aukstā kara retorika nav aizmirsusies?

Senlatvieši necentās apšaut katru vilku ģimeni, bet dēvēja vilku par Dieva suni nevis kaitēkli un apdraudējumu ‘dzīves kvalitātei’.

Pašlaik apšauj katru vilku ģimeni – to nevar raksturot kā ‘sekmīgi aizsargātu vilku populāciju’.

Ar ko Latvijas sabiedrība atšķiras no Polijas, Vācijas, Slovākijas, Rumānijas vai Lietuvas sabiedrībām, kur vilkus nemedī vai tikai nedaudz indivīdus nošauj? Latvijā vilku nokosto mājlopu skaits nav drauds nozarei un pārnadži nodara 1000 reižu lielākus postījumus, bet to skaits tiek kāpināts.

Atbilde: Komentārs nav pieņemams, jo Ievada mērķis ir īsi raksturot SAP aktualitāti saistībā ar sugas stāvokli vēsturiski, ģeogrāfiski un tās apdraudējumu mūsdienās (plāna nepieciešamības pamatojums Latvijā).

5. komentārs 7.lpp. - cik ‘zinātniska’ ir 2002.gada paraugkopa? Katras vilku ģimenes (jeb 43% no populācijas) apmedišana butu jāuztver kā ‘aizsardzības pasākums’?

Atbilde: Šajā periodā ‘aizsardzības pasākums’ bija plāna izstrāde, jo līdz 2002.gadam šāda plāna nebija un lielākā daļa mednieku neziņoja par vilkiem tūlīt pēc to nomedīšanas, lai varētu ievākt materiālu izpētei.

6. komentārs 10.lpp. - 1.7 uz 100 km² jeb 510 uz 30 000 km² - tas ir vasarā ar mazuļiem (parasti populācijas lielumu nosaka decembrī **pēc** mazuļu dabiskās mirstības) sk. 15.lpp. par kucēnu mirstību.

Atbilde: norādītajā teikumā veikta izmaiņa: Pētījumi par vilku populācijas blīvumu Latvijā nav veikti, bet ņemot vērā pēdējo gadu vilku skaita vērtējumu, vidēji populācijas blīvums **sasniedz** 1,7 dzīvnieki uz 100 km².

7. komentārs 10.lpp : Igaunijā baru teritorijas ir ap 250-500 km² (Mannil, Kont 2012). Latvijā šādi pētījumi nav veikti, tādēļ vilku bara teritorijas lielums mūsu valstī nav zināms.

Kāpēc Latvijā šādu pētījumu nav, ja tiek apgalvots, ka tik daudzveidīgi un ilgstoši ir pētīta suga?

Atbilde: Finansējuma un cilvēkresursu trūkums.

8. komentārs 12.lpp. - ja izmanto atsauces uz PSRS laika literatūru, tad vajag atgādināt sekojošo:

http://wolves.ucoz.ua/news/intervju_s_d_i_bibikovym/2011-10-21-2

Atbilde: Komentāra būtība ir, ka dati par postījumiem var būt neprecīzi un tendenciozi. SAP tas netiek apstrīdēts, tādēļ ir priekšlikums uzlabot postījumu reģistrēšanas kārtību.

9. komentārs 13.lpp. - Igaunijā liela daļa nokosto aitu ir uz salām (Sāremā un Hījumā) dzīvojošo vilku dēļ, kur tās ganās nepieskatītas. Lietuvā vairums no 190 000 aitu arī ganās nepieskatītas.

Atbilde: Problēmas risinājums – sniegt informatīvu un finansiālu atbalstu īpašniekiem lauksaimniecības dzīvnieku aizsardzībai pret plēsējiem – SAP ir paredzēts

10. komentārs: 13.lpp. papildus pievienojama informācija aiz Lietuvas citāta - Latvijā kompensācijas nekad nav maksātas.

Atbilde: Latvijas situācija ir aprakstīta 14.lpp, kur ir minēts, ka nav zaudējumu kompensācijas sistēmas, ne arī finansiāla atbalsta aizsardzības pasākumiem.

11. komentārs Precizējami atsevišķi teikumi attiecībā par kompensāciju iespējam, piemēram, šādā redakcijā:
1) 14.lpp. Latvijā joprojām nav izveidota ne zaudējumu kompensēšanas sistēma, ne arī **tiešā veidā vērsta** atbalsta sniegšana preventīvo pasākumu ieviešanai, **izņemot pieejamais finansiālais atbalsts Latvijas Lauku attīstības programmas 2014-2020 gadam, pasākuma "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" ietvaros, kad, reizē ar dažādiem ēku būvniecības darbiem iespējams uzstādīt lauksaimniecības žogus vai ganību/novietņu apgaismes ķermeņus u.tml.**

2) 49.lpp. 2.Vilku nodarīto zaudējumu kompensēšanas sistēmas izstrāde, kurā finansējums tiktu gūts no lauku **attīstības** atbalstam paredzētiem līdzekļiem

3) 66.lpp. 6.7.6. Vēlamais finansējuma avots pasākumiem, kas samazina postījumu risku izdalāms no **lauku attīstības atbalsta** līdzekļiem.

Atbilde: Komentārs ņemts vērā, ielabots atbilstoši tekstam.

12. komentārs: 14.lpp.- *...elektriskā gana lietošana, kad būtu nepieciešams elektriskais žogs* principā tas ir viens un tas pats, precizējumam – elektriskā gana lietošana ar neatbilstošu strāvas spriegumu.

Atbilde: SAP izstrādātāju skatījumā ir atšķirība starp elektrisko ganu (pāris stieplītes, kurām vilks var pārlēkt, izlīst cauri vai pa apakšu) un žogu (stieples vairākās kārtās vai režģis). Informācija no postījumu aktiem liek domāt, ka nav skaidrības par to, kas ir atbilstošs gans vai žogs.

13. komentārs 16.lpp. - **lielais vilceņu ar mazuļiem procents var liecināt par to, ka ģimenē mazuļi dzimst vismaz divām vilcenēm (izplatīta parādība Baltkrievijā)**, bet tā kā *Silavai* viss monitoringa balstās uz aprēķiniem **uz papīra**, tad **nekas netiek pārbaudīts dabā** (ne metiena lieluma atbilstība placentālo rētu skaitam, nedz arī tas vai ir vairāk kā viens metiens vienā ģimenē u.ttt.)

Atbilde: Apmedītās populācijās tas ir iespējams visur. Ir gadījumi, kad arī Latvijā vilku mātītes ar mazuļiem nometītas nelielā attālumā viena no otras. Pēc teorijas šādas mātītes visdrīzāk ir māte un tās pieaugusī meita, kuras tēvs nometīts iepriekšējā gadā, un to barā nomainījis cits pieaudzis tēviņš. Monitoringa paredz šādas radniecības pārbaudi.

14. komentārs 18.lpp. - 7.attēls un atsauce uz 2001.g. publikāciju, lai gan attēls aptver laikposmu no 1998.-2007.g.

Atbilde: Atsauce atrodas aiz vārda “monitorings” nevis attēla paskaidrojuma beigās, kas nozīmē, ka citētajā darbā izskaidrots, kā tiek veikts monitorings. Atsauce uz 7. attēlā prezentētajiem datiem ir korekti iekļauta tekstā 18. lpp (pirmā atkāpe)

15. komentārs 19.lpp. - ja ienāk no citām valstīm, tad reproduktīvo rezervi veido **ienākošie vilki** un bez viņiem Latvijas medību slodze, kad apšauj katru vilku ģimeni, **nebūtu** ilgtspējīga + tas, ka dēļ medību slodzes **vilku ģimenē ir vairāki metieni gadā** (kā Baltkrievijā), arī **nav** iespējams raksturot kā 'sekmīgu vilku aizsardzības politiku'.

Atbilde: Politikas sekmes ir tās, ka populācija saglabājas labvēlīgā aizsardzības stāvoklī. Šajā lappusē vilku aizsardzības politika vērtēta netiek.

16. komentārs 20.lpp., 1.3. Sugas izplatība un populācijas lielums: Daudzviet, piemēram Šveicē un Francijā tie parādās aitkopības reģonos, kur izraisa asus konfliktus starp dabas aizsardzības un saimnieciskiem mērķiem (Pouille et al.1997)

Runājot par mūsdienām un minot dažādās ārvalstu pieredzes sugas aizsardzības un pārvaldības jautājumos, iespējams, var atsaukties uz jaunākiem nekā 20 gadus veciem datiem un avotiem. Konkrēti minētais Šveices un Francijas piemērs.

Atbilde: Doma precizējama, ka konflikti sākušies līdz ar vilku atgriešanos šajās valstīs. Kopš tā laika konflikti ir tikai saasinājušies, īpaši Francijā. Teksts tiks papildināt ar jaunāku informācijas avotu.

17. komentārs 24.lpp. - Tā kā kopējais robežas garums ar Igauniju, Krieviju un Lietuvu ir 1 200 km un zinot, ka pusi teritorijas klāj meži un ka vidējais vilka veiktais attālums pēc atdalīšanās no sākotnējās ģimenes (līdz atrod brīvu teritoriju un partneri) ir 100 km, tad sanāk, ka kopējā platība no kurienes Latvijā regulāri var ienākt vilki ir 60 000 km². Tā ir **2 reizes lielāka teritorija nekā viss Latvijas vilku areāls kopā nemot**. Un no šīs teritorijas Latvijā nevarētu ienākt, teiksim, 20 pāri vilku, kuriem piedzimtu 120 vilcēnu un, kuri kompensētu iztrūkumu, ko rada pārmērīgi lielā vilku izšaušana? 40 vientuļos vilkus, kuri meklē brīvas teritorijas LV var nodrošināt 8-14 vilku pāri LT, EE, RU pierobežā.

Atbilde: Ne Latvijas, ne Baltijas populācijas mērogā tas nerada apdraudējumu.

18. komentārs 24.lpp, 2.tabula – Informācijas kopsavilkums par vilku populāciju trīs Baltijas valstīs

Trūkums – tabulas ailē ‘Vilku skaits pēc eksertu vērtējuma’, Latvijā 300 – 500 vilki. **Iztrūkst norāde par gadu, uz kuru dati attiecas!** Gan Igaunijai, gan Lietuvai ir norādes, Latvijai nav. Kāds iemesls gada nenorādīšanai?

Salīdzinošie dati par nomeditajiem vilkiem starp 3 Baltijas valstīm ir šokējoši! Dati apliecina, ka **neviens no kaimiņvalstīm nepraktizē tik nenormālu medību slodzi uz Biotopu (dzīvotņu) direktīvas 92/43/EEK statusā esošu sugu, kuras saizsardzību nosaka Latvijā ratificētas starptautiskas konvencijas un ES valstu likumdošana**. Turklāt masveidā, kā apliecina plāns, tiek izšauti vilku mazuli un tieši dzīvnieki līdz gada vecumam! Nav skaidrojuma šādai nenormālai situācijai aizsargājamas sugas apsaimniekošanā ar darbībā esošo aizsardzības plānu un attiecīgi kontrolētu procesu no VARAM un DAP.

Nav nekāda pamatojuma (balstīta zinātniskā pētījumā) tik nesamērīga medību sezonas termiņa noteikšanai Latvijā – no 15.jūlija līdz 31.martam, t.i., 8,5 mēneši.

Būtisks trūkums vai lasītāja maldināšana – tabulā ailē – Vilku skaits pēc ekspertu vērtējuma - nav norādes, vai dotais skaits (300 – 500 vilki) ir skaits pēc vai pirms medību sezonas? Tas kļūst saprotams tikai lasot plāna tekstu tālāk 26.lpp. Taču arī tur tiek minēts cits ekspertu dotais aptuvenais skaits (200 – 300).

Ko nozīmē – pēc „oficiālās statistikas” (26. lpp) ? Kas ir atbildīgais minētās „oficiālās statistikas” datu apkopotājs, administrētājs, uzskaites metodikas izstrādātājs, pārbaužu veicējs?

Latvija vienīgā savos datos par vilku skaitu atļaujas norādīt skaitļus 200 vienību robežās (300 - 500). Milzīga apmilitūda, kas netiek paskaidrota. Nomedītais vilku skaits tiek norādīts 20 vienību robežās (270 - 290). **Vai valstī nav precīzu datu, cik aizsargājamas sugas pārstāvji Latvijā tiek nomedīti, pie tam, ja tiek veikts regulārs sugas minitorings?** Dati nav saprotami bez attiecīga ekspertu skaidrojuma.

Atbilde: Tabulā gads atbilst Kaczensky u.c. ziņojumam (2012. gads). Skaits norādīts pēc medību sezonas. Faktiski izpratne par nepieciešamību saistīt populācijas lielumu ar sezonu ir veidojusies tieši Latvijā un Igaunijā, pateicoties intensīvajām vilku medībām. Tātad kā minimums 500 vilku Latvijā ir aprēķināts pirms medībām, un tikai ap 200 atliek pēc medībām, jo kāda daļa jau tiešām ieceļo, kas ļauj atjaunoties izjauktajiem pāriem. Līdz ar to vidējo stabilas populācijas lielumu gadā mēs mēdzam uzrādīt kā 300-500 vilku.

Augsta mazuļu mirstība populācijā ir vispārzināma un notiekoša parādība dabā, kas tiek ar dažādiem mehānismiem kompensēta un rezultātā maz ietekmē populācijas kopējo skaita dinamiku. Mazuļu medīšanas vai nemedīšanas jautājums to summāro izdzīvotību neietekmē un drīzāk saistīts ar ētikas principiem, kas šinī gadījumā nesakņojas bioloģijā.

Medību termiņa ietekmei uz populācijas stāvokli un skaita regulēšanas iespējām SAP paredz izpēti un iespējamus priekšlikumus tā izmaiņām.

Oficiālās uzskaites veic Valsts meža dienests.

Dati tiek norādīti vairāku gadu posmā, lai gūtu plašāku ieskatu gan par dzīvnieku skaitu, gan limitiem. 270-290 ir pēdējo medību sezonu limiti. Precīzi dati atrodami tālāk 3. tabulā.

19. komentārs Plāna tekstā uzskatāma pretruna, kas nav saprotama – teikts, ka ir **ticis ieviests medību ieobežojums sugai** un pateicoties šim solim, vilku populācija pieaugusi. Taču sekojošais teikums (26. lpp – par virtuālās populācijas analīzes metodes rezultātiem un 13. attēlu) pasaka, ka tajā pašā laikā **tikuši paaugstināti nemedīšanas limiti, un, ka plēsēju skaits pēc katras medību sezonas ir bijis par divām reizēm mazāks nekā aprēķinātie lielumi!** Jautājums – kāpēc plānā jāliek 13.attēls ar nekorektiem datiem par populācijas vērtējumu, ja tekstā tiek paskaidrots, ka reālais skaits ir par divām reizēm mazāks nekā aprēķinātais un uzrādītās uzrādītais? **Kāds ir iemesls plānā ievietot nekorektus datus saturošu maldinošu informāciju, kas tekstā tā arī tiek paskaidrota kā realajai situācijai neatbilstoša?**

Atbilde: Dati ir korekti. Populācijas lielums gada gaitā ir mainīgs. Attēls parāda vilku skaita aprēķinus kopā ar kucēniem. Tekstā sniegts paskaidrojums, ka pēc medībām populācijas lielums samazinās.

20. komentārs 30 lpp: **Nepieciešams paskaidrot, kas bija par iemeslu tam, kāpēc 1997.gadā Latvija parakstījusi Bernes Konvenciju, izdarot atrunu, ka vilks netiks Latvijā aizsargāts. Kas diktējis šādu nepieciešamību Latvijā sugu atzīt par neaizsargājamu?**

Atbilde: Speciālistu tā laika vienprātīgs lēmums, ka nav pamata pārtraukt Latvijas teritorijā neapdraudētas sugas medības, sekojot vienīgi ārpolitiskiem procesiem. Skatīt vilku skaita dinamiku 1990to gadu vidū.

21. komentārs: 31.lpp- ar kādu mērķi izstrādāti doktora, maģistra un minētie bakalauru darbi? Vai tas ir ir tik būtiski SAP?

Atbilde: SAP nodaļas nosaukums ir "Sugas līdzšinējā izpēte". Tādēļ tiek minēti zinātniskās kvalifikācijas darbi, kuri tiek izstrādāti par konkrēto sugu. Latvijā lielo plēsēju izpētei ir neilga vēsture, līdz ar to ikviens pētnieciskais darbs ir nozīmīgs sugas izpētē.

22. komentārs 33. lpp: Kā, iztrūkstot informācijai par medību slodzi un pat uzskaites datiem vispār, cik mednieku un cik dienu gadā mednieki veltī medībām un zīdītāju medībām, kuru laikā iespējama vilku nomedīšana, var tikt veikts obligātais plēsēju monitorings un iegūti objektivā dati?

Atbilde: Atjaunotajā SAP plānots šo trūkumu novērst. Līdz šim mednieki ziņo par katru vilku pēc tā nomedīšanas.

23. komentārs Mūsaprāt, SAP 1.5. punktā "Sugas līdzšinējā izpēte" nepamatoti liela uzmanība tiek pievērsta informācijai par medību slodzi, kas tiek veltīta lielo plēsēju nomedīšanai. Ņemot vērā, ka liela (vai pat lielākā) daļa vilku tiek nomedītas medībās, kas nav bijušas speciāli organizētas, kā vilku medības, šādas informācijas uzskaitīšana, apkopošana un analīze prasīs neadekvāti lielu laiku un darba patēriņu. Uzskatām, ka būs ārkārtīgi grūti paskaidrot medniekiem šādas informācijas nepieciešamību un motivēt viņus šādu informāciju sniegt. Līdz ar to iegūto datu ticamība būs apšaubāma. Pēc mūsu rīcībā esošās informācijas, šādi dati netiek apkopot arī citās valstīs, kurās tiek medīti lielie plēsēji, t. sk. Igaunijā un Lietuvā.

un

Uzskatām, ka SAP 6.1. punktā pie normatīvo aktu izmaiņām paredzētās informācijas ieguve par medību slodzi, noteikti nav I prioritātes uzdevums. SAP nav sniegts pārliecinošs pamatojums, kādēļ šāda informācija (kas turklāt saistīta ar izmaiņām MK noteikumos) nepieciešama un, kādēļ tai ir tik augsta prioritāte. Vēlreiz vēlamies uzsvērt, ka arī citās valstīs šāda informācija netiek ievākta un apkopota.

Atbilde: Informācijas ieguve jāatrisina iespējami ērtā veidā, taču tās esamība ir neaizstājams priekšnosacījums 'adaptīvā menedžmenta' principu izmantošanai un vienīgais garants, ka limita izpilde adekvāti parāda populācijas stāvokļa izmaiņas vai stabilitāti.

24. komentārs LMS atbalsta SAP 1.5. punktā plānoto sugas izpēti ar neinvazīvām metodēm un uzskata, ka mednieki šajā jomā var sniegt neatsveramu palīdzību.

Tāpat atzinīgi vērtējam arī atziņu, ka medību tradīcijām ir liela nozīme ilgtspējīgas sugas apsaimniekošanas nodrošināšanā. Tieši šāda pieeja šobrīd tiek izmantota arī Somijā, kur tiesības medniekiem legāli, ierobežotā skaitā, medīt vilkus, tiek liktas par pamatu ilgtspējīgai sugas izmantošanai un aizsardzībai.

Ņemot vērā SAP 48. lpp. pausto, ka sugas izplatība šobrīd ir visplašākā pēdējo 50 gadu laikā, uzskatām, ka jebkuriem jauniem ierobežojumiem vilku medīšanai ir jābūt ļoti rūpīgi izsvērtiem un pamatotiem.

Atbilde: bez komentāriem

25. komentārs: 34.lpp-teikums *Domājams, ka šāds skaita vērtējums ir pārspīlēts* - rada iespaidu par subjektivitāti-kas tā domā, kāpēc? Būtu vismaz pārfrāzējams.

Atbilde: Atkāpē ir pausts SAP izstrādātāju viedoklis, vērtējot konkrētā perioda uzskaites datus. Teksta uztveramības uzlabošanai, teksts tiks rediģēts.

26. komentārs: 34.lpp.-sākas ar *Latvijā vidēji gadā tiek nomedīts 50-60%.....līdz-Latvijā tiek nošauti citu sugu sezonas garumā.* ieskaitot- tā sadaļa prasās pēc papildus paskaidrojuma par mednieku darbu vai citas redakcijas.

Atbilde: Informācija sniegta, lai raksturotu medību ietekmi uz vilku populāciju, uzsverot, ka lielākā daļa vilku Latvijā tiek nomedīta, izmantojot nejauši radušos iespēju, bet īpašās vilku medības no mednieku viedokļa ir darbietilpīgs un arī bieži nesekmīgs process.

27. komentārs 34 lpp: Tātad, ja ir zinātniski pierādīts, ka, ja nomedīšanas apjoms pārsniedz 30-40%, populācija sāk samazināties un tas ir sugai apdraudējums. Pēc plānā teiktā, Latvijā vilkiem tiek pielietota 50-60% medību slodze! Kā saparast šādu mērķtiecīgu Direktīvas sugas izšaušanu? Kā tas sugas aizsardzība plānā vērtējams no sugas aizsardzības viedokļa?

Atbilde: Baltijas populācijas mērogā notiek mazāk nekā 30-40% vilku nomedīšana, jo Lietuvā, Polijā un arī Krievijā visu pieaugumu nenomedī. Tādēļ arī 50-60% no Latvijas teritorijā dzīvojošo vilku nomedīšana neapdraud bioloģisko populāciju. Zināms, ka Latvijā jau kopš 2. Pasaules kara nomedī ap 50% no Baltijas valstīs nomedīto vilku skaita. Vēl tikpat intensīvas vilku medības notikušas vienīgi Baltkrievijā (1500 no 3000), bet arī tur populācija nekad nav bijusi apdraudēta.

28. komentārs: 35.lpp-*postījumi lopkopībai nav lieli* - pie šīs paskaidrojošās daļas noteikti būtu minams fakts par to, ka nav zināmi visi uzbrukuma gadījumi, jo lopkopjiem nav kompensāciju, līdz ar to nav motivācijas ziņot par vilku uzbrukumiem.

Atbilde: Piedāvājums teikumu papildināt: Ziņotie gadījumi rāda, ka postījumi nav bieži.

29. komentārs **35.lpp.** - “argumenti” vilku medībām

Aksioma – pierādījuma slogs gulstas uz tiem, kuri izvēlas vardarbību (un slepkavība ir vardarbības galējā izpausme). Ja neskatoties uz to, ka Rumānijā, Polijā, Slovākijā, Minesotā, Viskonsinā nešauj vilkus un/vai lūšus lai gan šajās teritorijās viņu **blīvums ir 2-3 reizes lielāks nekā Latvijā**, Silava/JO joprojām plāpā par “neparedzamajām sekām”, tad ir skaidrs, ka **Silavai/JO interesē kā aizsargājamas sugas aizstāvēt** nevis vilkus un lūšus, bet gan **medniekus no kuriem viņi saņem finansējumu.**

Atbilde: Kādā veidā tas ir pasliktinājis vilku populācijas stāvokli?

30. komentārs: 36.lpp. - pirmā rindkopa dzēšama, manuprāt, nav korekta, uzverot medības kā tradīcijas, ok-piekrītu, ka tiek minēti apstākļi, ar ko jāreķinās (uzskaitījums 35.lpp), bet tālākais-netur kritiku, jo šāda veida informāciju var šobrīd iegūt tikai no SAP, publiski-medības kā tradīcija-tas ir šoks.

Atbilde: Medības ir sava veida kultūra, dzīvesveids un tradīcija, kas veidojusies tūkstošiem gadu garumā. Var diskutēt, vai mūsdienās tā ir aktuāla, pieņemama, vajadzīga, ētiska utt. tradīcija, bet tas ir cits jautājums.

31. komentārs: 36.lpp- *Eiropā mūsdienās vilku uzbrukumi cilvēkiem ir ārkārtīgi reti -????, cik? kas ir ārkārtīgi reti? Man pietiktu ar vienu.*

Atbilde: Pēdējais uzbrukums Eiropā bija 2014. gadā Horvātijā. Letāli gadījumi pēdējās desmitgadēs Eiropā nav bijuši. Ja vēlamies ar SAP redakciju uzsvērt arī cilvēku bailes no lielajiem plēsējiem situācijās, kad tie neuzbrūk, bet neizrāda bailes no cilvēka, tad šo aspektu vēl ir iespējams iestrādāt. Šķiet, ka tas vairāk iederētos lāča SAP.

32. komentārs 37. lpp, 3. tabula: Dati par limitiem un nomedītajiem vilkiem apliecina faktu, ka diezgan regulāri (konkrēti 5 gadi) vilki tiek nošauti virs limita. Kā tas ir pieļaujams? Vai tas tiek darīts saskaņā ar saugas monitoringu?

Atbilde: Tabulā parādīts nomedīto **un bojā gājušo vilku skaits** – tie var būt, piemēram ceļu satiksmes negadījumos bojā gājuši dzīvnieki. Virs limita likumīgas medības nav notikušas.

33. komentārs 37.lpp. - trakumsērgas sastopamību likvidēja ES apmaksātā vakcinācijas programma, kas ierobežoja trakumsērgas izplatību lapsu un jēnotsuņu populācijās, kas ir galvenie trakumsērgas vektori (nevis vilki).

Atbilde: Fakts par trakumsērgas izplatības likvidēšanu būtu minams SAP, precizējot, ka infekcijas izskaušana notikusi tikai Baltijas populācijas ES areāla daļā. Kopš 2010. gada Latvijā nav konstatēts neviens ar trakumsērgu inficējies meža dzīvnieks.

34. komentārs 42. lpp, 3.1. nodaļa, Bernes konvencija: „Vilku stingru aizsardzību”! Realitāte ar neadekvāti intensīvajām medību slodzēm uz šo sugu (kaut vai salīdzinājumā ar Igauniju, Lietuvu), 50-60% līdz gada vecumam izšaušanu, apliecina pavisam ko citu.

Atbilde: Konvencijas saistības tiek pildītas, jo medības ir ierobežotas un suga netiek apdraudēta.

35. komentārs 45 lpp, pēdējā atkāpe “Medības reglamentējošie normatīvie akti...”: Tekstā nav konkretizēts, kas tās ir par tādām īpašām „rīcībām”, kas ir savienojamas ar Eiropas Kopienas nozīmīgas sugas statusu? Ja vien tā nav sugas samazināšana to izšaujot.

Atbilde: Lūgums pierādījumus tam, ka notiek sugas samazināšana.

36. komentārs 45.lpp. atkāpe “Kopumā vietējie normatīvie akti paredz stingrāku uzraudzību...”: Piesaucot vietējos normatīvos aktus, kas it kā paredzot stingrāku uzraudzību pār sugas izmantošanu – tātad medīšanu, nekā to formāli pieprasot starptautiskās tiesību normas, vajadzētu atsaukties ne vien uz Eiropas Padomes direktīvas V pielikuma sugām, (neizslēdzot Latvijas atšķirīgā gadījuma pārskatīšanu), bet arī uz vietējo normatīvo aktu stingrību saistībā ar starptautiskajām konvencijām un regulām labvēlīgas aizsardzības statusa nodrošināšanai sugai - Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību, Bernes Konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību, Vašingtonas konvenciju, kas runā tieši par apdraudētām savvļas sugām, kurā ietilpst arī vilks.

Atbilde: Latvijā vilks nav apdraudēta suga.

37. komentārs 46.lpp. atkāpe “VMD izpildot Medību likuma..... , **trūkst principu pēc kādiem noteikt limitu vilku medīšanai.**”: Satriešs atklājums! Jautājums, kādā veidā, balstoties uz ko, visu šo laiku, kamēr Latvijā atļauts medīt vilkus, ir notikusi vilku populācijas stāvokļa novērtēšana ? Vai tāda vispār nav notikusi? Ja vispār trūkst principu pēc kādiem noteikt limitu Direktīvā aizsargājama sugai, tad **kāda veidā ir visu laiku darbojusies sistēma un notikusi limitu noteikšana?**

Atbilde: Tiek izmantots ‘adaptīvā menedžmenta’ princips – medīt tikpat vai vairāk, ja populācijas stāvoklis nepasliktinās.

38. komentārs: 46.lpp-3 rindkopā-par koordinācijas komisijām, noteikti jāpiebilst, ka tās tikai nosaka zaudējumu apmēru, nenosakot reālu kompensāciju, kā arī-šādas komisijas ir izveidotas tikai atsevišķās pašvaldībās, sīkāku info par šo var iegūt VRP. Noteikti šeit pie normatīviem doc., ir jābūt informācijai, ka Latvijā neviens dokuments neparedz nokostos mājlopu kompensāciju izmaksas kārtību un preventīvo pasākumu atbalstu sistēmu.

Atbilde: Teksts tiks papildināts, ka koordināciju komisijas nosaka zaudējumu apmēru. Komisiju esamība pašvaldībās tiks ilustrēta ar zemāk esošu attēlu.

39. komentārs: 47.lpp.-uz kāda pamata reklāma UK firmai (starp citu-nav labākai piemērs)? Tikpat labi minēt <http://www.sheep.ee/en/prodcat/fencing-systems/> vai pielikumā. un tā tiešām ir ne tikai papildu, bet pat lielas izmaksas - ap 5eur/metrs.

Atbilde: Teikums mainīts sekojošā redakcijā - Efektīgs taču arī ne absolūts aizsardzības pasākums pret lielajiem plēsējiem ir elektriskais žogs, nevis atsevišķas elektriskā gana stieples, ko dažkārt izmanto lopkopji Latvijā.

40. komentārs: 47.lpp- pirms 3.2 sadaļas-rindkopa pārfrāzējama: Tiesiskās aizsardzības jomā jāievieš vilku un citu plēsēju aizsardzībai un saimnieciskā darba veicēju teritorijām paredzētas vadlīnijas, kas atvieglos administratīvo lēmumu pieņemšanu un turpmāko likumdošanas dokumentu izstrādi.

Atbilde: SAP izstrādātāju norāde ir uz to, ka normatīvajos aktos paredzēti praktiski visi galvenie ar sugas labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanu saistītie aspekti. Taču atbildīgajām iestādēm, pieņemot lēmumus sugas aizsardzībā un apsaimniekošanā, jāvadās pēc samērā daudziem tiesību dokumentiem ar visai sarežģītu deleģējumu struktūru un savstarpēju hierarhiju. Līdz ar to tiek lietots “būtu noderīgs” nevis “jāievieš”.

41. komentārs 47. lpp 3.2. nodaļa: daudzās ĪADT medības ir aizliegtas nevis tādēļ, lai pasargātu lielos plēsējus, bet vispār, lai nodrošinātu neiejaukšanos dabas procesos rezervātos, lieguma zonās, kā arī putnu aizsardzībai, jo medības var traucēt putnu aizsardzībai

Atbilde: Līdzīgi kā lūšu SAP precizēsim, ka medību ierobežošana paredzēta vispārējai traucējuma mazināšanai, kas pozitīvi ietekmē arī lielos plēsējus.

42. komentārs 48.lpp, teikums “Medību pilnīgs aizliegums šādā...”: Absolūti subjektīvs, pētījumos nebalstīts pieņēmums. Sabiedrības attieksmes mērījums pret sugu Latvijā nav veikts, reprezentatīvi dati nav iegūti. Jāņem vērā, ka attiecībā uz sugu aizsardzību un bioloģisko daudzveidību Latvijas sabiedrības attieksme kopumā ir ļoti pozitīva un dabas aizsardzību atbalstoša.

(Lai noskaidrotu iedzīvotāju viedokli par Latvijas dabu, veikta sabiedriskās domas aptauja, kas atklāj, ka 94% iedzīvotāju Latvijas dabu uzskata par vērtību, kas ir saudzējama, bet 81% - par nacionālo lepnumu. Šī gada martā veiktā sabiedriskās domas aptauja „Ko latvietim nozīmē daba”)

Atbilde: Aptaujā konstatēta neliela attieksmes pasliktināšanās pret vilkiem, kā arī atsevišķu jautājumu atbildes norāda uz saasinātu reakciju pret plēsējiem. Līdz ar to ir pamats uzskatam, ka spējš medību aizliegums varētu radīt sarežģījumus sugai labvēlīgas attieksmes un stāvokļa nodrošināšanā.

Komentāra autora minētā aptauja arī nav uzskatāma par 100% reprezentatīvu, jo tajā piedalījušies galvenokārt pilsētu iedzīvotāji, turklāt aptaujāto ar augstāko izglītību (62%) ir krietni vairāk nekā vidēji valstī (30%). Turklāt, ņemot vērā neviennozīmīgo attieksmi pret plēsējiem un to saistību ar dažādām konfliktsituācijām, minētās aptaujas jautājumi ir pārāk vispārīgi, lai no tiem izdarītu secinājumus, kas izmantojami lielo plēsēju apspriešanā.

Jautājumi auditorijai – 1) Cik no jums ir piedalījušies aptaujā “Ko latvietim nozīmē daba?” 2) Vai jūs sevi uzskatāt par sabiedrību?

43. komentārs SAP 49. lpp. un 58. lpp. minēts, ka nepieciešams izstrādāt ērtu postījumu kompensācijas sistēmu. Mūsuprāt vismaz tikpat nozīmīgi ir izstrādāt arī lietotājiem ērtu ziņošanas sistēmu par lielo plēsēju postījumiem un šo postījumu apsekošanas kārtību. Uzskatām, ka sarežģītā kompensācijas kārtība bieži vien ir par iemeslu, kādēļ lopu vai mājdzīvnieku īpašnieks nemaz neziņo par postījumiem un VMD apkopotie dati ir stipri nepilnīgi. Lai pilnveidotu ziņošanas sistēmu, vispirms būtu lietderīgi aptaujāt profesionālās asociācijas (piemēram aitu audzētājus) un apkopot viņu rīcībā esošo informāciju par postījumiem, salīdzinot to ar VMD datiem.

Atbilde: Postījumu apzināšanas sistēma paredzēta divās plānotajās SAP aktivitātēs: 6.6.2. – par sugas identificēšanu; 6.7.6. – par postījumu reģistrācijas un mazināšanas sistēmu. Profesionālās asociācijas būs kā obligāti partneri pasākumu ieviešanas procesā.

44. komentārs 52.lpp, “**Aizsardzības pasākumu atbalsts sabiedrībā vērtēts ar aptaujas palīdzību.**”: Silavas SAP aptauja ar nosaukumu „Aptauja par lielajiem plēsējiem Latvija” nav par sabiedrības vērtējumu attiecībā uz Silavas izstrādātajiem sugas aizsardzības pasākumiem (labi, ja pāris jautājumu par sugas apsaimniekošanu), bet gan par sabiedrības attieksmi pret lielajiem plēsējiem.

Atbilde: Aptauja ir plašāka nekā nepieciešams sugas aizsardzības plānu vajadzībām, daļa informācijas tiks izmantota tālākos pētījumos, un tas nav pretrunā ar plānu atjaunošanas vajadzībām. Aptaujā ir jautājumi par jau esošiem un arī potenciāli iespējamiem sugas aizsardzības pasākumiem, kā arī sabiedrības attieksmes noskaidrošana dod vērtīgu informāciju sugas plānu izstrādē.

45. komentārs: 53.lpp.-vai tiešām šajā SAP ir jāiekļauj 2005.gada aptaujas anketu rezultāti? manuprāt, pietiek ar pēdējo, jo vairāk kā 10 gadus vecas aptaujas nekad nedos objektīvu viedokli.

Atbilde: Iepriekšējo gadu veiktās aptaujas ir iekļaujamas šajā SAP, jo salīdzinot dažādos laika periodos veiktās anketas, iegūts priekšstats par situācijas/viedokļa maiņu noteiktā laika periodā.

46. komentārs: 53.lpp teikums- *Internets ir vide...priekšrocība ir informācijas operativitāte*-manuprāt, dzēšams, jo šeit nav jāanalizē nets.

Atbilde: Komentārs tiek ņemts vērā

47. komentārs: 58.lpp- *Mazināt konfliktus.....* punkts, kas tie par lietotājiem? arī zemāk.

Atbilde: Punkts papildināts - ...sistēmas lietotājiem... Esošā sistēma ir neērta gan postījumos cietušajai, gan iespējami atbildīgajai, gan uztraucošajai pusei.

48. komentārs 6.1. Normatīvo aktu izmaiņas - par priekšlikumiem Medību noteikumu 25. punktam, 2.pielikumam "Nomedīto dzīvnieku reģistrācijas žurnāls" un 4.pielikumam "Akts par vilka/lūša nomedīšanu", paredzot vietu ierakstam par medību dalībnieku skaitu un medību ilgumu. Pirmkārt, ir jādoma par papīru apjoma samazināšanu vai jāpiedāvā laikmetam atbilstoši info aprites varianti. Attiecīgi medību pārskats paredzamā nākotnē ir salīdzinoši apdraudēts dokuments. Otrkārt, liela daļa lielo plēsēju tiek nomedīti laikā, kad medības pamatā tiek plānotas uz citām sugām - attiecīgi dati par mednieku apjomu un medībās pavadīto laiku būs korekti vien tad, ja medības tiek organizētas tieši lielo plēsēju medīšanai. Treškārt, mēs labi zinām mednieku centību pilnvērtīgas un precīzas info fiksēšanā. Ceturtkārt, šāda info primāri izmantojama zinātniskiem mērķiem, attiecīgi ievācama ar anketām - un tad tā, iespējams, būs arī pilnvērtīga, precīza un ticama - ja tiks ievākta no brīvprātīgiem respondentiem nevis ar piespiešanu caur likumdošanu (administratīvā sloga palielināšana nav adekvāta). Piektkārt, medībās pavadītais laiks ir apgriezti proporcionāls mednieka kvalifikācijas līmeņa un veiksmes kombinācijai.

Atbilde: Tā kā šie jautājumi skāra arī lūšu SAP pēdējās redakcionālās izmaiņas (kas rezultātā būtiski nemainīs sugas aizsardzībai un apsaimniekošanai plānotās aktivitātes), par komentāriem jau notikusi diskusija to iesūtīšanas un šīs apspriedes starplaikā. SAP tiks veikti redakcionāli precizējumi saistībā ar iespēju papīra formāta atskaites aizstāt ar elektronisku ziņošanas sistēmu. Plāna izstrādātāji nelolo ilūzijas par mednieku ātru atbalstu un augstu centību medību slodzes precīzā reģistrēšana, taču uzsver, ka bez šīs informācijas vai, izmantojot realitātei neatbilstošu informāciju, pastāv ļoti augsts risks kļūdoties medību limitu plānošanā, tādejādi apdraudot gan resursu izmantošanas ilgtspēju kontekstā ar sugas aizsardzības prasībām, gan tautsaimniecības vajadzībām atbilstošu plēsēju skaita kontroli.

49. komentārs 60. lpp 6.1. nodaļa (2 atkāpe): Medību noteikumu 51.10. punkts: saprotamāk būtu, ja tiek nosauktas konkrētas sugas

Atbilde: "... zīdītāju, kuriem to paredz monitorings..." Šādā veidā Medību noteikumu prasība būs pieņemta monitoringa metodikai un attieksies ne tikai uz sugām, bet arī paraugu veidu, kuru ievākšana jānodrošina.

50. komentārs Uzskatām, ka SAP 6.1. punktā kā II prioritāte paredzētā atbildības par lielo plēsēju nodarītajiem postījumiem noņemšana no medību tiesību lietotājiem pārceļama kā I prioritāte.

Atbilde: Saskaņā ar vadlīnijām tai nav izšķirošas ietekmes uz pašreizējo populācijas stāvokli. Taču ilgtermiņā šis regulējums tiešām var sarežģīt sugas aizsardzības labvēlīga stāvokļa uzturēšanu. Ja interešu grupas piekrīt, ierosinām mainīt uz I prioritāti.

51. komentārs: 60.lpp. Izmaiņas normatīvos aktos- noteikti kā I prioritāte ir nosakāms-sakārtot tos atbilstoši SAP ieviešana pēc esošiem normatīviem:

medību koordināciju komisiju lietderība un funkcijas

jautājums par līgumiem un medību iecirkņiem

no jauna:

plēsēju nodarīto zaudējumu kompensācijas;

Preventīvo pasākumu veikšanas izmaksu daļēja segšana aitkopjiem.

Atbilde: SAP ieteiktās rīcības novērtētas svarīguma/prioritāšu trīspakāpju skalā, atbilstoši SAP atjaunošanas/izstrādes vadlīnijām. Dotais ieteikums neatbilst SAP I prioritātes kritērijiem. Šie jautājumi vilku populācijas labvēlīgu aizsardzības stāvokli varētu ietekmēt vienīgi ilgtermiņā.

52. komentārs: 60 .lpp. II prioritāte-, nevis vēlams, bet noteikti tad arī jāizsaka tādā redakcijā.

Atbilde: Tas ir likums, ko apstiprina parlamenta līmenī. SAP izstrādātāji pieļauj arī citu veidu, kā likumdevējs var novērst minēto risku.

53. komentārs: Jebkurā gadījumā, manuprāt, nosakot jau konkrētus grozījumus konkrētos dokumentos SAP nebūtu ieteicams, jo SAP tiek izstrādāts vairākiem gadiem. Ir jādefinē vajadzības, kas iekļaujamas likumdošanā, jo, ja tiks izstrādāts no jauna kāds MK vai likums, tad šis konkrētais vnk., nebūs izpildāms-vai tas ir vajadzīgs?

Atbilde: SAP izstrādes vadlīnijās ir minēts “konkrēti priekšlikumi - normatīvā akta nosaukums, ieteicamā normas redakcija”. Grozījumu būtība ir veikt uzlabojumus esošajos normatīvajos aktos nevis jaunu normatīvo aktu iniciēšana.

54. komentārs SAP 6.5. punktā kā I prioritāte paredzēta sugas monitorings, kuru turklāt paredzēts papildināt, salīdzinot ar līdz šim veikto monitoringu. LMS to atbalsta, bet vēlamies vērst monitoringa veicēju un SAP pasūtītāju uzmanību uz to, ka līdz šim monitorings gandrīz pilnībā ir ticis finansēts tikai no Medību saimniecības attīstības fonda līdzekļiem. Uzskatām, ka valstī nepieciešams meklēt papildus un alternatīvus finansējuma avotus gan, lai izvairītos no pārmetumiem par interešu konfliktu, gan arī gadījumā, ja MSAF finansējums kādu iemeslu dēļ nav pieejams.

Atbilde: Ierosinājums būtisks arī saistībā ar pārmetumiem par iespējamo monitoringa rezultātu interpretēšanu par labu medību tiesību lietotājiem. Tomēr monitoringa finansējuma noteikšana no resursu izmantotāju līdzekļiem ir arī savā ziņā loģiska, un šo sistēmu pārskatīt būtu nepieciešams gadījumā, ja sugas izmantošana tiek vairāk ierobežota.

55. komentārs Uzskatām, ka 6.6.1. punktā minētā I prioritāte jāpārceļ uz 6.6.3., attiecīgi par vienu vietu uz augšu pārceļot 6.6.2. un 6.6.3. punktus.

Atbilde: Pasākumu uzskaites secību vienas apakšnodaļas ietvaros iespējams mainīt, ja to apspriedē atzīst par būtisku.

56. komentārs: 63.lpp- 6.6.2.-jābūt I prioritātei, informēšanai arī jābūt I; 70.lpp 6.7.6. - I prioritāte

Atbilde: SAP ieteiktās rīcības novērtētas svarīguma/prioritāšu trīspakāpju skalā, atbilstoši SAP atjaunošanas/izstrādes vadlīnijām. Prioritātes ir saistītas ar apdraudējumu sugas saglabāšanai dzīvesvietās

57. komentārs 64.lpp, 6.7.1. punkts: vai nevarētu būt līdzīgi kā ar lūšiem, ka medību limitu nosaka darba grupā, ņemot vērā zemāk minētos kritērijus? Jo skatoties statistiku, nomedīto vilku apjoms kaut nedaudz, bet visu laiku palielinās

Atbilde: Domāts, ka darba grupu sasauc tikai šajā punktā minētajos gadījumos. Vilkiem risks, ka populācijas stāvoklis pasliktināsies, nedaudz palielinot limitu, ir daudz mazāks nekā lūšiem.

58. komentārs 65. lpp, “Ja visi minētie rādītāji apliecina....” : vai nebūtu jāplāno limits tā, lai populācija palielinātos? No tabulas izskatās tā, ka medību slodze palielinās

Atbilde: Vilkiem relatīvi stabila populācija ir labākais garants “līdzāspastāvēšanai” ārpus ĪADT. Jautājums varētu būt vienīgi par atšķirīgu medību slodzi pierobežā – paaugstinātu gar Krieviju un pazeminātu gar Lietuvu, bet šī iespēja plānā netiek izslēgta un ir īstenojama ar starpvalstu darba grupas izveidi un iesaisti.

59. komentārs: 67.lpp. Normatīvo aktu izmaiņas rīcības-pārstrādājamas pēc būtības.

Atbilde: Nav skaidrs komentārs. Pasākumi sakārtoti 6. nodaļā izmantotajā secībā, norādot pasākuma kārtas numuru

60. komentārs: Par prioritātēm jau arī iepriekš sniedzu ierosinājumus-nav ņemti vērā.

Atbilde: Jo prioritāšu izpratne nesakrīt ar SAP izstrādes vadlīnijās noteikto.

61. komentārs 7. nodaļas tabulā, punkta 6.7.1. redakcija; arī 9.nodaļā atbilstošā ailē (73 lpp): varbūt var pārsaukt savādāk, jo burtiski uztverot sanāk tā, ka darba grupa spriedīs, kā pēc iespējas vairāk nometīt. Varbūt var būt "Darba grupas izveide, lai noteiktu vilka medību kvotu" vai kā savādāk.

Atbilde: Darba grupas izveide gadījumos, kad nepieciešamas lielākā pieļaujamā nometīšanas apjoma izmaiņas.

62. komentārs 9. nodaļas tabula, ailē pie *Rail Baltica* (72 lpp): Satiksmes ministrija ir atbildīga par projekta ieviešanu

Atbilde: Satiksmes ministrija pievienota pie iesaistītajām institūcijām (un varbūt arī DAP?), bet kā atbildīgā institūcija par aktivitāti saglabāts VMD.

63. komentārs Medību ētikas kodeksa izstrāde būtu vairāk piekritīga medniekus pārstāvošajām organizācijām - ZM nolikumā šāda funkcija nav paredzēta. Tā vietā ZM arī turpmāk iespēju robežās atbalstīs lielo plēsēju monitoringu.

Atbilde: ņemts vērā, 9. nodaļas tabulā pie pasākuma “Medību ētikas kodeksa izstrāde” kā atbildīgā institūcija minēta Medību tiesību lietotājus pārstāvošās sabiedriskās organizācijas.

64. komentārs Aksioma – pierādījuma slogs gulstas uz tiem, kuri izvēlas vardarbību (un slepkavība ir vardarbības galējā izpausme). Tālāk, - atgriezīties 2002.gadā, kad J. Ozoliņš **izvēlējās un sarunāja**, ka LV vilkiem piešķir Biotopu direktīvas 'izņēmuma pielikumu', lai gan ES vilki (un lūši) ir Aizsargājamas sugas, kuru pārstāvjus nošaut var tikai nelielā skaitā un pie stingriem nosacījumiem (nesamērīgi lieli ekonomiskie zaudējumi un drauds cilvēku dzīvībām). Nekas no tā neattiecās uz LV vilkiem.

Atbilde: Savvaļas sugu un dzīvotņu direktīvas 5. pielikumā iekļauj sugas, kuras atļauts izmantot, nodrošinot populāciju stāvokļa monitoringu un uzskaitīto medību rīku un paņēmieni aizliegumu.

65. komentārs Nepieciešams norādīt, ka populācijas lieluma aprēķins pēc rētu skaita placentā noved pie lielāka skaita nekā ir reāli dabā, jo tiek ignorēti zudumi dēļ vēlīnājiem abortiem un mazuļu agrīnā dabiskā mirstība

Atbilde: Aprēķinot populācijas lielumu tiek ņemts vērā 1) auglība pēc placentālo plankumu skaita, jeb teorētiski piedzimušo mazuļu skaits; 2) par gadu jaunāku vilku skaits dabā ievāktajā (nomedītājā) paraugkopā; 3) viengadīgo vilku skaits dabā ievāktajā paraugkopā; 4) divgadīgo vilku skaits ... utt. Katru gadu tiek ievākta (nomedīta) atsevišķa paraugkopa. Kopējo aprēķina modeli (vienādojumu) veido vairāku gadu rezultāti, kuros par gadu jaunākie tiek salīdzināti ar gadu veciem pēc 1 gada, 2 gadus veciem pēc 2 gadiem, 3 gadus veciem pēc 3 gadiem utt. Piemēram 2017. gadā 7 gadus veco vilku grupai iespējams izsekot līdz 2011. gadam, kad šie vilcēni piedzima. Aprēķina pamatā ir pieņēmums, ka vilki netiek medīti selektīvi, izņemot viengadīgos, kuriem ir mazāka varbūtība tikt nomedītiem. Taču jebkuras uzskaites un skaita aprēķina metodes balstās uz pieņēmumiem. Absolūta uzskaitē nav iespējama.

66. komentārs Ja Silavas socioloģiskās aptaujas izvēlētā reprezentatīvā kopa ir lauku teritoriju iedzīvotāji, mednieki un lauksaimnieki, un šādas aptaujas ceļā iegūti dati tiek projicēti uz visu sabiedrību, un attiecīgi ar tiem stratēģiskā dokumentā tiek pamatots izšķiroši svarīgs sugas aizsardzības faktors – socioālā ietilpība, lai runātu par sociālo toleranci sabiedrībā un attieksmi pret sugu, tad tā ir fikcija. Tik svarīgam pasākumam, kāds ir **direktīvas sugu - lielo plēsēju vilku un lūšu aizsardzības stratēģiskais dokuments turpmākajiem 10 gadiem, aptaujai jābūt nacionāli reprezentatīvai**. Lai iegūtu reprezentatīvus datus, Silavas izvēlētā metode nevar būt derīga. Lūdzu, konsultējieties ar socioloģisko pētījumu centriem. Nav iespējams, ka Silavas SAP projekta izstrādātājiem un citu organizāciju pārstāvjiem šajā jautājumā, socioloģisko pētījumu centru eksperti būtu snieguši atšķirīgas atbildes.

Atbilde: Komentāra autoram nav pilnīga informācija par veikto aptauju un tās metodiku. Aptauja veikta pēc iepriekš izmantotas un zinātniski atzītas metodikas. Jebkurā aptaujā iegūtie dati nekad nebūs 100% reprezentatīvi. Esošajā pētījumā aptaujāto iedzīvotāju dzimuma, izglītības līmeņa un dzīvesvietas pilsētās vai laukos sadalījums ir samērā atbilstošs visas valsts datiem. Respondentu vecums ir nedaudz novirzīts gados jaunāku iedzīvotāju virzienā, taču šajā gadījumā tas nebūtu uzskatāms par ievērojamu trūkumu, jo gados jaunākā sabiedrības daļa kā reiz būs tā, kas turpmākajās desmitgadēs sadzīvos ar lielajiem plēsējiem. Respondenti pārstāv plašu nodarbinātības sfēru spektru. Mednieku un lauksaimnieku anketas tiek analizētas atsevišķi un netiek iekļautas ģimeņu aptaujas grupā, kas atspoguļo kopējo sabiedrības viedokli.

67. komentārs Daži lopkopji NAV ‘sabiedrība’, kuru intereses un dzīves kvalitāte būtu jānodrošina apšaujot katru vilku ģimeni. Līdzīgi arī mednieki NAV ‘sabiedrība’.

Atbilde: Dzīvnieku tiesību aizstāvji ir ‘sabiedrība’? Kādēļ pēkšņi?

68. komentārs Aptauja - 1) varēja paprasīt lai profesionāli sociologi sagatavo vismaz profesionāli korektu anketu, kuru izplatītu *Silava* (tas maksātu vien dažus simtus eiro)

Atbilde: Nav komentējams, jo savu mērķi, kas atšķiras no komentētāja izpratnes, ar šo aptauju esam sasnieguši.

Cita starpā, šādas profesionālās aptaujas maksātu dažus tūkstošus, nevis simtus, turklāt sociologi tomēr nav kompetenti saturiski sagatavot aptaujas par bioloģijas sfēru.

69. komentārs *Silavas* aptaujas mērķis ir parādīt, ka pastāvošā kārtība (kad apšauj katru vilku ģimeni) ir sabiedrībai pieņemama un var mierīgi tā arī turpināt un saņemt mednieku finansējumu. Interesanti, ka prasa lauksaimniekiem norādīt vilku postījumus, bet nav neviena jautājuma par mežacūku / briežu / aļņu radītajiem postījumiem - kas ir 1000 reizu lielāki.

Atbilde: Par pārnadžu postījumiem tiek veikti citi pētījumi.

70. komentārs Turklāt Slovērijā tika veikts pētījums un noskaidrots, ka pastāv korelācija starp izglītošanas pasākumiem un vilku/lūšu pieņemsanu un sadzīvošanu (90% atbalsta sadzīvošanu bez medīšanas). Tikai lieta tāda, ka JO nekādu izglītošanu nav veicis 20 gadus - tikai stāstījis par 'zinātni', kas aprobežojas ar reprodūktīvo orgānu un zobu preparēšanu. **NEKO NEKAD** nav runājis par valstīm, kurās ir 2-3 reizes lielāks vilku blīvums, bet kurās nenotiek vilku medības un zinātne balstās uz NE-LETALAM metodēm.

Atbilde: Tāpēc arī balstās uz neletālām metodēm, ka medības nenotiek, nevis otrādi. Ir ļoti nepareizs secinājums, ka medības Latvijā notiek tādēļ, lai varētu pētīt, nevis pētniecība tiek finansēta (nenoliedzam) tādēļ, lai varētu medīt.

71. komentārs Nav norādīta medniekiem neizdevīga informācija – mazām vilku ģimenēm ir vislielākais medījuma zudums, kas liek vilkiem medīt vairāk lai kompensētu šos zudumus (piemērs: **Effect of raven *Corvus corax* scavenging on the kill rates of wolf *Canis lupus* packs** (Petra Kaczensky, Robert D. Hayes & Christoph Promberger; <http://www.bioone.org/doi/pdf/10.2981/0909-6396%282005%2911%5B101%3A%20ORCCS%5D2.0.CO%3B2>).

Atbilde: dotais piemērs neatspoguļo 'medniekiem neizdevīgu' informāciju, jo viņi labprāt medītu arī kraukļus, kas kopš 2004. gada ir aizliegts.

Saņemtie priekšlikumi pelēkā vilka sugas aizsardzības plāna (SAP) pasākumiem un aktivitātēm

Priekšlikums	Iestrāde SAP pasākumos
<u>Populācijas stāvoklis un izpēte</u>	
Populācijas novērtējumu veikt pamatojoties uz populācijas stāvokļa monitoringu.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Sugas monitoringā iekļaut indikatorus medību intensitātes noteikšanai, kā arī samazināšanai.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Telemetrijas un ģenētikas izpēte: 1. sasaistīt telemetrijas un ģenētikas pētījumus/telemetrijas pētījumus aizstāt ar ģenētikas pētījumiem; 2. ģenētikas pētījumi ar uzsvaru par gēnu apmaiņu starp R-Latvijas un A-Latvijas daļām; 3. telemetrijas pētījumu Rail Baltica trases rajonā.	1. Telemetrija kā aktivitāte atjaunotajā SAP nav saistīta ar sugas labvēlīga statusa nodrošināšanu. 2. Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu. 3. Priekšlikums pēc būtības ņemts vērā, papildinot atjaunotā SAP plānotos pasākumus.
Monitoringa metodikas pārskatīšana Latvijā, saskaņā ar ārvalstu ekspertu norādēm. Vienotas pieejas izveide. ES valstīs aprobētas sugas populācijas lieluma noteikšanas un uzskaites sistēmas ieviešana.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Baltijas populācijas apsaimniekošana sugas bioloģiskajā līmenī, uzskaitē pēc vienotas metodikas visā reģionā.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Pētījums par vilku populācijas dinamiku (visās) valstīs, kuras iekļaujas Baltijas vilku populācijas areālā	Priekšlikums saistīts ar starptautiskās darba grupas izveidi, kurā iekļaujami arī zinātnieki, un tās uzdevumiem
Sugas monitoringu balstīt uz neletālām/neinvazīvām metodēm.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Sugas monitoringu finansēt no Latvijas valsts mežu (LVM) līdzekļiem.	Nav SAP kompetence.
Veikt zinātnisku auditu sugas monitoringam Latvijā.	Netiks iekļauts šajā SAP atjaunošanas posmā, jo sugas izpētē, aizsardzībā un apsaimniekošanā ir veikti papildinājumi pielietojamo metožu klāstā un aizsardzības un apsaimniekošanas reģionālās/populācijas pieejā.
Kompensācijas un aizsardzības pasākumi	
Kompensācijas par postījumiem segt no vides/dabas aizsardzības līdzekļiem.	Nav SAP kompetence. Atbildīgās jomas finansējums izriet sugas statusa esošajos normatīvajos aktos
Kompensācijas par postījumiem segt no lauksaimniecības atbalsta līdzekļiem.	Risinājums tiek izskatīts un atbalstīts ar postījumu mazināšanu saistīto pasākumu ietvaros.
Kompensācijas par postījumiem (kā arī siekalu DNS analīzes veikšanai sugas, kas veikusi postījumu, noteikšanai) segt no LVM līdzekļiem	Nav SAP kompetence. Atbildīgās jomas finansējums izriet sugas statusa esošajos normatīvajos aktos

Kompensācijas mehānismu saistīt ar aizsardzības pasākumu esamību.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Mainīt normatīvos aktus: pirms atļaujas saņemšanas dārzu un ganību ierīkošanai, prasība par plānotajiem/preventīvajiem pasākumiem.	Rīcība saistīta ar preventīvo pasākumu plānošanu un uzraudzību.
Atbalstīt aizsardzības sistēmas ieviešanu un uzturēšanu.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Sagatavot stratēģiju (komunikācijai un datu pieejamībai) postījumu reģistrēšanas un kompensāciju sistēmas izveidei	Nav SAP kompetence; priekšlikums attiecināms uz atbildīgo iestāžu kompetenci un funkcijām. Ieteikums daļēji attiecināms uz sabiedrības informētības un iesaistīšanas pasākumiem.
Kompensācijas lūšu nodarītajiem postījumiem saistīt kontekstā ar dzīvnieku izplatības reģioniem un lauksaimniecības dzīvnieku audzētāju pašu veiktajiem aizsardzības pasākumiem.	Ieteikums tiks ņemts vērā plānoto pasākumu izstrādē
Sugas apsaimniekošana, medību process	
Pārskatīt lielo plēsēju apsaimniekošanas sistēmu Latvijā, jo nekur citur Eiropas Savienībā vilkus nemedī 9 mēnešus, un pie tam trešdaļa no nošautajiem vilkiem ir mazuļi.	Suga tiek apsaimniekota pielietojot adaptīvās apsaimniekošanas pieeju.
Pārskatīt SAP plāna ietvaros sugas pārvaldīšanas politiku. Sugas regulēšana to brutāli izšaujot, nav akceptējama lielākajai sabiedrības daļai. Nav akceptējama situācija, kad Latvijā pēc medību sezonas paliek tikai 10% no ES aizsargājamas sugas populācijas	Suga tiek apsaimniekota pielietojot adaptīvās apsaimniekošanas pieeju. Dotajā priekšlikumā ietverti neprecīzi dati.
Vilku medību sezona ilgst tikai no 1.oktobra līdz 31.decembrim.	Priekšlikums par medību termiņa saīsināšanu, bet ar citu laika periodu atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Vilku medības atļautas tikai apgabalos, kuros vilki atkārtoti uzbrukuši aitām.	Priekšlikums neveicinās sugas faktisko aizsardzību; iespējamās manipulācijas un informācijas sagrozīšana par postījumu apjomu, jo lauksaimnieki atbalsta vilku medības
Noteikt pagaidu moratoriju, neveikt sugas regulēšanu to intensīvi izmedījot pirms nav iegūti dati par sugas „sociālo ietilpību”	Priekšlikums neveicinās sugas faktisko aizsardzību; priekšlikums par aptaujas veikšanu/sabiedrības domas noskaidrošanu atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu
Paredzēt iespēju medību limita noteikšanai pa reģioniem, piem., Sēlijā mazāks limits.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Aizliegt medīt vilku mātītes, kas ir kopā ar mazuļiem.	Priekšlikums neveicinās sugas faktisko aizsardzību; attiecināms uz pasākumu par medību ētikas kodeksa izveidi.
Nav akceptējams pieļāvums, ka suga tiek regulēta izšaujot grūsnas vilku mātes un mazuļus vecumā no 2 – 5 mēnešiem. Šis aizliegums obligāti jāparedz SAP plānā un jānostiprina noramatīvajā regulējumā	Priekšlikums neveicinās sugas faktisko aizsardzību; attiecināms uz pasākumu par medību ētikas kodeksa izveidi.
Lēmuma pieņemšanā par aizsargājamas savvaļas dzīvnieku sugas aizsardzības politikas veidošanu, sugas pārvaldīšanas politiku iesaistās institūcijas, atbilstoši iestādes atbildībai un kompetencei.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.

Lēmumā par dabas resursa pārvaldīšanas modeli iesaistīt visu sabiedrību, ne tikai ekonomisko interešu grupas.	Nav SAP kompetence, tomēr priekšlikums ņemts vērā papildinot atjaunotā SAP plānoto pasākumu, pie nosacījuma, ka jābūt institucionālai/organizācijas nevis individuālai pārstāvēniecībai.
Sabiedrības viedokļa noskaidrošana, socioloģiskais pētījums - sabiedrības tolerances mērījums pret lielajiem plēsējiem.	Priekšlikums atbalsta un papildina atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Sociālās komponentes ietveršana sugas aizsardzības plānā.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Attīstīt sugas bezpatēriņa izmantošanas iespējas.	Priekšlikums ņemts vērā papildinot atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Minimāls "kompromiss" starp ne-medniekiem / lauksaimniekiem / medniekiem (kuri lielākoties apšauj tos savvaļas dzīvniekus, kuri ir auguši ne-mednieku īpašumos) būtu sekojošs: - mednieki gaļu pārsvarā iegūst no aļņu medībām (kā Igaunijā un Skandināvijā, kur aļņu populāciju apmēdī 30% apmērā); - stirnas tiek atstātas lūšu 'apsaimniekošanā', jo mednieki vidēji no vienas stirnas iegūst 17 kg gaļas un veido nelielu procentu no kopējā medījumu gaļas daudzuma; - Kurzemē mednieki staltbriežus dala kopīgi ar vilkiem. Zviedrijā uz vienu mednieku sanāk 50 kg medījuma gaļas, kamēr Latvijā - 200 kg. Pēc Āfrikas cūku mēra paliek 100 kg, kas uz pasaules fona ir 'ļoti gaļīgs rādītājs' un vilki / lūši neapdraud šos kilogramus.	Netiks iekļauts šajā SAP atjaunošanas posmā. Pie esošā pārnadžu populācijas stāvokļa, esošais priekšlikums nav aktuāls.
Izglītojošais darbs	
Izglītojoši pasākumi medniekiem	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Obligāta apmācība savvaļas dzīvnieku audzētājiem par preventīviem pasākumiem	SAP paredz demonstrācijas projekta izveidi preventīvo pasākumu izpildes uzsākšanai.
Sugas monitoringa datu pieejamības nodrošināšana sabiedrībai.	Priekšlikums ņemts vērā papildinot atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Sabiedrības informēšana	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Tirdzniecības uzraudzība	
Trofeju marķēšanas sistēmas izveide.	Pasākums iekļauts atjaunotajā SAP.
Visām legāli iegūtajām lielo plēsēju trofejām legālus dokumentus (CITES u.t.t.) – sadarbība dažādu valsts institūciju (VMD/DAP) starpā	Priekšlikums ņemts vērā papildinot atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
CITES sertifikātu izsniegt reizē ar nomedītā vilka izlietotās licences reģistrēšanas	Nav SAP kompetence aprakstīt detalizēti; priekšlikums attiecināms uz atbildīgo iestāžu kompetenci, funkcijām un sadarbību. Priekšlikums daļēji pārsedzas ar iepriekšminēto priekšlikumu.

Sludinājumu portālu pārbaudes	Nav SAP kompetence aprakstīt detalizēti; priekšlikums attiecināms uz atbildīgo iestāžu kompetenci un funkcijām
Sadarbība – reģionālā pieeja populācijas aizsardzībā un apsaimniekošanā	
Starptautiskas darba grupas izveide sugas aizsardzības un apsaimniekošanas jautājumos.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Sadarbība ar kaimiņvalstu ekspertiem.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Baltijas populācijas apsaimniekošana sugas bioloģiskajā līmenī, uzskaitē, monitorings pēc vienotas metodikas visā reģionā.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Paredzēt iespēju medību limita noteikšanai pa reģioniem, piem., Sēlijā mazāks limits.	Priekšlikums atbalsta un papildina atjaunotā SAP plānoto pasākumu.